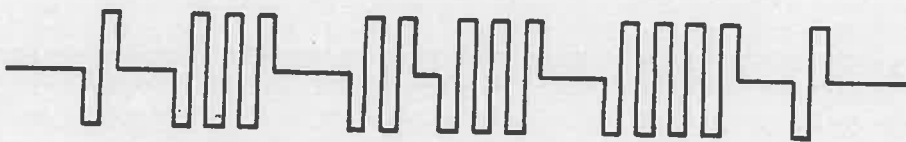
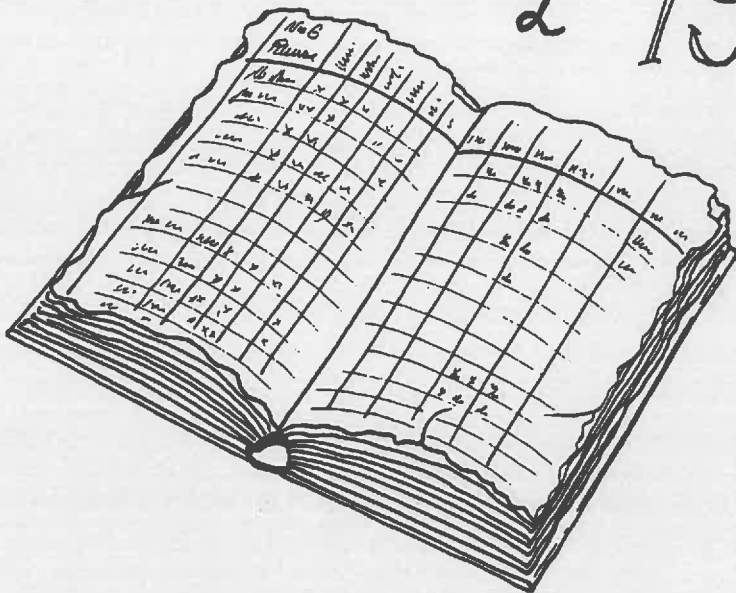
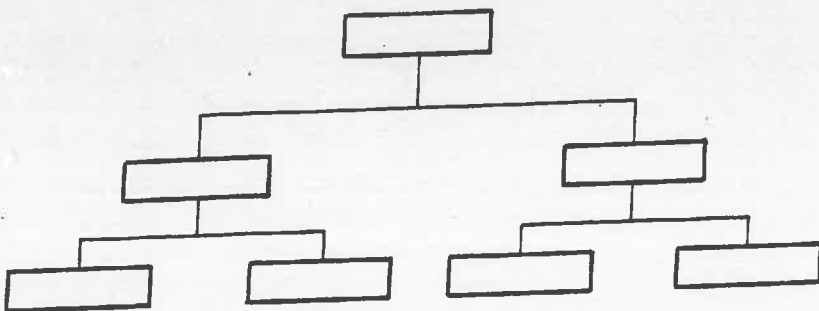

ORPANA

2 1985

10111001101110111101

PASI KUUSILUOMA:

Suomen VIII valtakunnalliset sukututkimusopintopäivät

JORMA RÄSÄNEN:

TSS:n tervehdys Suomen VIII:lla valtakunnallisilla sukututkimusopintopäivillä

TERTTU HONKALA:

Perinnönjako Hattulan Kanungilla 1757

VILJO UUSINOKA:

Sukuselvitys Mouhijärven Uusinokan suvusta

ASKO KATARA:

MAP-kirkon sijaistoimitukset

KAARLO HAAPANEN:

Kansantieteilijä C.A. Gottlundin ja Poavo Räisäsen kirjeenvaihtoa

JORMA RÄSÄNEN:

Hollikyyti ja kestikievari

ISSN 0359-128^x

O R P A N A

Tampereen seudun sukututkimusseura r.y:n tiedotuslehti

N:o 2 1985

- Toimittaja: Pasi Kuusiluoma
Kitkijänkuja 5, 33700 Tampere
puh. 177942
- Puhtaaksikirjoitus: Airi Salminen
Lylytie 16, 33800 Tampere
puh. 31465
- Myynti ja tilaukset: Milja Piepponen
Aleksanterinkatu 35 B 5
33100 Tampere, puh. 32768
- Kansilehti: Kalevi Mäki-Kihniä
- Paino ja nidonta: Kopiopaino Ky.
Rautatienkatu 12, 33100 Tampere
puh. 31316

Seuraava Orpanan numero, 3/1985 ilmestyy ensi syksynä, mahdollisesti syys-lokakuussa. Siihen tarkoitettun materiaalin viimeisestä palautuspäivästä ilmoitetaan hyvissä ajoin seuran kokouksissa.

Orpanaa voidaan toimittaa tilaajille myös postitse, jolloin hintaan lisätään postimaksu. Maksu suoritetaan mukana seuraavalla tilillepanokortilla. On myös mahdollista tilata etukäteen koko vuosikerta. Tilaukset osoitetaan Milja Piepposelle.

Tampereen seudun sukututkimusseuran hallitus ja Orpanan toimitus toivottavat kaikille Orpanan lukijoille hyvää, lämmintä ja erittäin sukututkimuksen täyteistä kesää!

TAMPEREEN SEUDUN SUKUTUTKIMUSSEURA R.Y.

- Puheenjohtaja: Meri Tila
Rimminkatu 25 B 4, 33250 Tampere
puh. 23124
- Varapuheenjohtaja: Jorma Räsänen
Rongankatu 13 A 5, 33100 Tampere
puh. 29824
- Sihteeri: Leila Mäkinen
Lemminkäisenkatu 6 A 17, 33540 Tampere
puh. kotiin klo 17 jälkeen 554339,
työhön ti ja ke klo 12-13 650161 (Pelto-
lammin neuvola), ma, to ja pe klo 12-13
671226 (Multisillan koulu)
- Rahastonhoitaja: Rakel Kivimaa
Sammonkatu 28 K 105, 33540 Tampere
puh. kotiin 611244, työhön 196111/6812
- Hallituksen muut
jäsenet: Osmo Merikoski
Teivaalantie 76 A, 33400 Tampere
puh. 461554
- Orvo Lipponen
Tuomiokirkonkatu 25 B 39, 33100 Tampere
puh. 20768

o o o

Edellisten kokousten ohjelmasta

Seuran vuosikokouksen toinen osa pidettiin 12.2. Vuosikokouksen puheenjohtajana toimi Päiviö Muhonen ja sihteerinä Leila Mäkinen. Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Kirsti Marjamäki ja Unto Sankila. Vuosikokous hyväksyi vuosikertomuksen yhdistyksen toimintakaudelta 1983-1984 sekä tuloslaskelman ja taseen edelliseltä tilivuodelta. Lisäksi luettiin tilintarkastajien lausunto. Sihteeri luki myös toimintasuunnitelman toimintakaudelle 1985, joka - samoin kuin em. toimintakertomus - on julkaistu seuran Vuosikirjassa V:2.

Vuosikokouksen jälkeen Osmo Merikoski esitteli eräitä vaikeuksia, joita hän on sukututkimustyössään kohdannut. Tällaisia ovat mm. seurakuntien jaot. Osmo Merikoski luki esityksensä päätteeksi eripainoksen Lounais-Hämeen Kotiseutu ja Museo-yhdistyksen Vuosikirjasta 53, joka sisälsi A.Hirsjärven artikkelin "Sika-Kalle - Forssalainen originaali 1869-1926".

12.3. pidetyn kokouksen esitelmöitsijänä oli dosentti Raimo Ranta, joka käsitteli perusteellisesti aihetta "Suomen maaseudun käsityöläiset 1600- ja 1700-luvulla". Hän jaotteli aiheen kolmia: kruunun käsityöläispolitiikka, lähdemateriaali- ja kritiikki sekä käsityöläisten lukumäärä. Esitelmää seuranneessa keskustelussa dosentti Ranta ilmoitti, että Turun Yliopiston Suomen historian laitoksella on paljon tutkittu käsityöläisiä, joskaan Suomessa ei ole laadittu koko maata koskevaa seikkaperäistä tutkimusta käsityöläisistä. Em. historian laitoksella on laaja kortisto kaupunkien ja maaseudun käsityöläisistä, ja se on melko täydellinen Länsi-Suomen osalta 1600- ja 1700-luvulta. -- Kokouksen loppupuolella Jorma Räsänen selvitteli seuran hanketta ryhtyä laatimaan sisällysluetteloita kirkonkirjojen mikrofilmeistä.

Viime syksynä saivat TSS:n jäsenet kuulla mielenkiintoisen selvityksen seuramme edesmenneen perustaja- ja kunniajäsenen Lauri Orispään toiminnasta Äänis-Vepsän aluepäällikkönä (julkaistu seuran Vuosikirjassa V:2). Tuon esitelmän pitänyt FM Jussi Rainio saapui 9.4. taas seuramme vieraaksi ja kertoi lisätietoja vepsäläisistä. Rainio toimi omien sanojensa mukaan "vepsäläisten politrukkina" jatkosodan aikana ja hänen vaimonsa on vepsäläinen. Esitelmässään hän selvitteli vepsäläisten historiaa ja asuinalueita sekä esitteli valokuvien kera vepsäläisten maisemia, kyliä, taloja ja elämää.

Kokouksen alussa puheenjohtaja kertoi muutamalla sanalla taannoisista Suomen 8. valtakunnallisista sukututkimusopintopäivistä, jotka pidettiin Varalassa. Lisäksi hän ilmoitti, että Tampereen kaupunki on myöntänyt seuralle avustuksen. Jorma Räsänen lahjoitti seuralle puheenjohtajan nuijan.

Hallituksen kokouksista

Seuran hallitus kokoontui toisen kerran tänä vuonna 18.2. Puheenjohtaja Meri Tila selvitti Jorma Räsäsen kanssa tekemäänsä käyntiä maakuntakirjastonhoitaja Tuula Martikaisen puheilla. Seuran esitykseen hankkia kaksoiskappaleita sellaista Pirkanmaan seurakuntien kirkonkirjojen mikrofilmeistä, jotka ovat eniten muualla kaukolainassa, on suhtauduttu periaatteessa

myönteisesti. Pirkanmaan ulkopuolelta kirjasto ei mielellään hanki mikrofilmejä, joita hankitaan vuosittain noin 20 rullaa. Martikainen oli selviteltyt myös uuden kirjastotalon sukututkijoille tarjoamia mahdollisuuksia. Mikrofilmien lukulaitteet sijoitetaan ensimmäiseen kerrokseen ja niitä tulee olemaan seitsemän.

Eräs seuran jäsen oli pyytänyt hallitukselta mielipidettä asiassa, joka koski valmiin tutkimusmateriaalin luovuttamista toiselle. Hallitus päätti suositaa käytäntöä, että sukututkija, joka pyytää toiselta tutkijalta valmiita tietoja, on velvollinen kysymään niiden hintaa.

Hallituksen kokouksessa 26.3. todettiin taas aluksi uudet jäsenet ja jäsenmäärä. Hallitus oli valitettavasti pakotettu katsoomaan 26.3.1985 lukien eronneeksi kymmenen sellaista jäsentä, jotka eivät olleet maksaneet jäsenmaksuaan kahteen vuoteen. Jäsenmääräksi jäi siten 167. Kokous kirjasi pöytäkirjaan myös taannoisilla sukututkimusopintopäivillä Suomen Sukututkimusseuralta saadut lahjoitukset, teoksen Hosia-nimen vaiheita ja karttataulun.

Hallitus keskusteli myös kirkonkirjojen mikrofilmien sisällysluetteloinnin toteuttamisesta. Jorma Räsänen on ottanut tehtäväkseen Virtain kirkonkirjojen mikrofilmien sisällysluetteloinnin, Helinä Riihikoski Kurun ja Osmo Merikoski Ylöjärven. Niitä jäseniä, jotka ottavat osaa tähän työhön, pyydetään ilmoittamaan sihteerille se seurakunta, jonka mikrofilmeistä he aikovat sisällysluettelon laatia. Tämä päällekkäisen työn välttämiseksi.

Hallitus päätti ulottaa sukututkijaluettelon materiaalin keräämisen myös seuraan kuulumattomien pirkanmaalaisten sukututkijoiden joukkoon ja toimittaa lomakkeita kirjastoon mikrofilmihuoneeseen. Puheenjohtaja ilmoitti, että seuran uusitut säännöt ovat saapuneet ja niitä tullaan jakamaan seuran kokouksissa. Ne jäsenet, jotka eivät ole uusia sääntöjä saaneet, voivat pyytää niitä sihteeriltä.

Kokouksen päätteeksi seuran jäsen Matti Koittola kertoi kevätretken ohjelmasta. Seuran hallitus oli pyytänyt Koittolaa laatimaan suunnitelman kevätretkeä varten. Seuran retket ovat aina onnistuneet erinomaisesti, joten ei ole ihme, että tälläkin kertaa osanottajaluettelo tuli täyteen jo ennen kuin tarkka

Luettelo Tampereen seudun sukututkimusseuran
omistamista lehdistä ja kirjoista:

- Airola Leena (toimittanut): Luettelo yleisarkistojen mikrofilmien käyttökopioista, Valtionarkiston monistesarja 4, Helsinki 1982.
- Anderö Henrik: Läsebok för släktforskare, Västerås 1980.
- Apusanasto (kuolinsyitä, tauteja ja vammoja sekä haut.sanasto), Turun sukututkijat, Turku 1981.
- Castrén Klaus: Suomen 4. Oulun tarkk'ampujapataljoonan päällystä 1880-1901, genealoginen luettelo, Oulun sukututkimusseuran julkaisu 5, Oulu 1981.
- Eriksson Olof: Käytännön lipputietoutta, KOP:n taloudellinen katsaus B-painos no 36, Helsinki 1982.
- Esivanhemmat-Förfäderna 1/1985, Turun sukututkijat r.y., Turku 1985.
- Genos, Suomen sukututkimusseuran aikakauskirja. Seuralla on numerot 1981: 1, 2, 3 ja 4.
- Haapanen Kaarlo: Leskien kortteli, Jyväskylä 1982.
- Hosia Heikki: Hosia-nimen vaiheilta, Helsinki 1984.
- Itävuori Keijo, Suittala Heikki, With Evert: Sukututkijan sanasto, Oulun sukututkimusseuran julkaisu 4, Oulu 1980.
- Jalmari Finnen säätiö: Vuosikirja 1982, Hämeenlinna 1983.
- Jalmari Finnen säätiö: Vuosikirja 1983-1984, Hämeenlinna 1984.
- Juntunen Alpo: Suomalaisten karkottaminen Siperiaan autonomian aikana ja karkotetut Siperiassa, Siirtolaistutkimuksia A 10, Siirtolaisinstituutti Turku, Helsinki 1983.
- Kalpa Harri: Muuttuva kaupunki, Turku eilen ja tänään I, Turku 1980.
- Karskela Sirkka: Sukututkijan tietokirja, Naantali 1983.
- Kirkonkirjojen mikrofilmit, kirkonarkistojen mikrofilmit sekä Suomen sukututkimusseuran historiankirjajäljennösten mikrofilmit Tampereen kaupunginkirjastossa, Tampereen kaupunginkirjasto-Pirkanmaan maakuntakirjasto 1983, Tampere 1983.
- Laviaa, Lavia-seuran joulujulkaisu 1983, Lavia-seura r.y., Kankaanpää 1983.
- Luttinen Rauno, Mäkinen Anneli: Sukututkimus kirkollisten asiakirjojen avulla, Turku 1981.
- Manninen Ohto: Kajaanin asukkaat 1651-1750, Suomen sukututkimusseuran julkaisu 33, Helsinki 1981.

Merikoski Osmo: Ylöjärven Mäkkylän suku 1795-1982, Ylöjärvi 1984.

Oulun sukututkija (lehti), Oulun sukututkimusseura r.y., seuralla on numerot vuodesta 1978 alkaen.

Orpana (lehti), Tampereen seudun sukututkimusseura r.y., seuralla on kaikkien julkaistujen lehtien kappaleet arkistossaan eli siis numerot vuodesta 1981 alkaen.

Paasovaara Aino, Pekkala Risto: Oulun sukututkimusseuran sukututkijaluettelo, Oulun sukututkimusseuran julkaisuja 6, Oulu 1983.

Poliisisanomiam 1927 (kirja), Helsinki 1927.

Satakunnan sukututkimusseura r.y. 20 vuotta 1984 (juhla-julkaisu), Pori 1984.

Suku ja tieto-sukututkimuspäivien esitelmiä 1979-1980, Suomen sukututkimusseuran julkaisuja no 34, Helsinki 1982.

Suku ja tieto 2 - sukututkimuspäivien esitelmiä 1981-1982, Suomen sukututkimusseuran julkaisuja no 38, Helsinki 1984.

Sukset 5 (lehti), Lahden seudun sukututkijat r.y., Lahti 1985.

Sukuviesti (lehti), Sukuyhteisöjen tuki SYT r.y., seuralla on melkein kaikki numerot vuodesta 1979 alkaen.

Suomen sukututkijaluettelo 1982, Suomen sukututkimusseuran julkaisuja no 36, Helsinki 1983.

Vuosikirja, Tampereen seudun sukututkimusseura r.y., Vuosikirjaa on julkaistu seuran perustamisesta lähtien eli tähänastisilta viidelta toimintakaudelta, seuran arkistossa on kappaleet kaikista vuosikirjoista.

Vartiaisten vaiheita I, Vartiaiset r.y., Jyväskylä 1984.

Luettelon on laatinut seuran sihteeri Leila Mäkinen, joka hoitaa kirjojen lainaustoimintaa.

Sukuviestin numeroon 2/1985 kannattaa tutustua, sillä se sisältää artikkelin Tampereen seudun sukututkimusseurasta.

Postia Orpanan toimitukselle

Orpanan toimitus vastaanottaa mielihyvin kaikenlaisia sukututkimukseen liittyviä kirjoituksia aina varsinaisista artikkeleista alkaen. Kirjoitukset voivat olla myös lyhyitä mielipiteitä tai kysymyksiä ja tiedusteluja. Nimimerkillä varustettuja kirjoituksia voimme julkaista vain, jos kirjoittajan oikea nimi on toimituksen tiedossa. Tervetulleita kirjoituksia ovat myös vastineet aikaisemmissa numeroissa julkaistuihin artikkeleihin. Ei olisi pahitteeksi vaikka Orpanankin sivuille saataisiin hiukan polemiikkia!

o o o

Ajatuksia etunimien kirjoittamisesta

Olen vastikään saanut luettavakseni viime vuoden viimeisen Orpanan (4/84), jossa mm. Eila Vihtiälä kirjoitti jutun Miten kirjoitan esivanhempieni etunimet. Sen takia tahdon esittää hiukan ajatuksia ja kysymyksiä semminkin kun kirjoittaja itse ja Orpanan päätoimittaja niitä pyysivät.

Eila Vihtiälä kirjoitti, että "merkitsemme nimet ohjeiden mukaan juuri siinä muodossa, kuin ne tulevat esille tietolähteestämme". Mihin ohjeisiin Eila Vihtiälä viittaa? Ja sitten: "Muistammehan sukututkijan kultaisen säännön: henkilön nimen voi tutkija liittää esivanhempiansa ketjuun vasta löydettyään nuo kolme alkuperäistä asiakirjamerkintää, jotka todistavat, että ko. henkilö kuuluu merkitsemällemme paikalle". Mistä Eila Vihtiälä on löytänyt tämän kultaisen säännön, kuka sen on tehnyt? Eihän aina ole mahdollista löytää jostakin esi-isästä kolmea merkintää asiakirjoista ja kuitenkin hänet voidaan liittää sukupolvien ketjuun sillä samalla varmuudella, jolla yleensäkin sukututkimuksessa pelataan.

Edelleen, Eila Vihtiälä on sitä mieltä, että tuosta "kultaisesta säännöstä" johtuen sukututkija ei voi käyttää sellaisia painettuja tutkimuksia, joissa nimet on suomennettu. Eivätköhän sentään suomennetut etunimet ole kokonaisuuden kannalta toisarvoinen seikka eivätkä ainakaan niin merkittävä, että jo kovalla työllä valmiiksi saatettu ja painettu tutkimus kannattaisi hylätä. Voihan Eila Vihtiälä muuttaa suomennetut nimet takaisin ruotsiksi! Olen kuitenkin Eila Vihtiälän kanssa samaa mieltä, että suomennos Sopo Santintytär (ruots. Sofia Alexandersdotter) on naurettava käännös. Täytyyhän niissä suomennoksissa joku järki olla mukana.

Jos etsitään vastausta kysymykseen "miten kirjoitan esivanhempieni etunimet", johdattelee Eila Vihtiälä itse siihen lausumalla, että "koska meidän tehtävämme on asettaa esivanhempamme siihen aikaan, jossa he ovat eläneet, niin eikä ole myös tärkeätä pitää heidän nimensä aikansa kehyksissä". Olen täsmälleen samaa mieltä - juuri "aikansa kehyksissä" on osuvasti sanottu. Sukututkijoidenhan on todellakin pyrittävä saamaan selville, kuinka esivanhemmat ovat eläneet ja toimineet. Mutta siinä ei varmastikaan auta se, että sukututkija puhtaaksikirjoitetussa esipolvitaulussaan käyttää supi-

suomalaisista henkilöistä "hienoja" ruotsinkielisiä etunimiä tai - niin kuin olen huomannut tehtävän - ruotsinkielisiä muunnoksia talojen nimistä. Nehän ovat vain ruotsinkielisen papin omia sepitelmiä ihmisten oikeista ja aidoista nimistä. Kun tiedetään, että kyseessä on suomenkielinen seutu, sukututkijan on pyrittävä löytämään noiden ruotsinkielisten nimien takaa niiden todellinen suomalainen muoto. Voisimme hetkeksi jäädä miettimään sitä, mitä esivanhempamme olisivat vastanneet Eila Vihtiälälle kysymykseen, kuinka heitä pitäisi etunimeltä kutsua. Mitähän vastaisivat nuo ihmiset, jotka varmasti täysin rinnoin yhtyivät kuuluisan ajattelijan sanoihin "ruotsalaisia emme ole, venäläisiksi emme tule, olkaamme siis SUOMALAISIA" !

Eila Vihtiälän esimerkki Eskolan isännästä ja Exchillus- ja Eskill-nimisistä esi-isistä jäi minulle hiukan epäselväksi. Ei Eskolan isäntä (varsinkaan jos hän ei tiedä mitään sukututkimuksesta) ymmärrä yhtään mitään Exchillus- ja Eskill-nimistä, ei hän ainakaan pysty pelkkien nimien perusteella minkäänlaisiin ajanmäärityksiin sen suhteen, millä ajalla nämä henkilöt ovat eläneet. Sen sijaan hän ihmettelee, että ompahan esi-isillä ollut komeita nimiä ennen vanhaa, olivatkohan he suomalaisia ollenkaan!

Eila Vihtiälä kehoittaa kunnioittamaan esivanhempiamme. Niin varmastikin jokainen vähänkin entisaikojen ihmisten elämää tutkinut tekeekin nöyrästi. On kuitenkin mitä suurimmassa määrin kyseenalaista, onko se esi-isän kunnioittamista, että me kutsumme nyt häntä sellaisella ruotsalaisella nimellä, jota hän ei tosisuomalaisena olisi milloinkaan halunnut käyttää. Täytyy päättää, lähteekö esivanhempien kunnioitus meidän omista lähtökohdistamme vaiko pidämmekö kauan sitten kuolleita ihmisiä todellisina henkilöinä eikä vain pelkinä merkintöinä asiakirjojen sivuilla, ja tältä pohjalta herätämme kunnioituksemme esi-isiämme ja esiäitejämme kohtaan.

Nimimerkki "Tosisuomalainen"

o o o

Orpanassa 1/1985 Eila Vihtiälä kertoi aiheesta Tavallinenkin sukututkija voi tehdä johtopäätöksiä nimistön perusteella. Juttunsa lopuksi hän kirjoittaa seuraavasti: "1500-luvun alussa oli kuitenkin niin vähän väestöä, että etsiessämme sieltä esivanhempiamme, emme pysy vain omissamme, vaan he kaikki ovat meidän kaikkien esi-isiä ja esi-äitejä. He eivät siis ole kenenkään yksityisomaisuutta, vaan meidän on jaettava heidät keskenämme, tosin jokaisen erilaisin sukutauluin." Tämä on jäänyt allekirjoittanutta kaivertamaan ja ihmetyttämään. Onko tosiaan asian laita niin kuin kirjoittaja väittää? Tuntuu aika mahdottomalta, että niinkin lähellä kuin 1500-luvulla meillä kaikilla olisi yhteisiä esivanhempia. Kiinnostaisi tietää, mistä Eila Vihtiälä on tämän tiedon saanut tai jos on itse päätellyt, niin millä perusteilla?

Nimimerkki H.M.

o o o

Nimimerkille "Tosisuomalainen"

Puhuessaan tai kirjoittaessaan on aina varauduttava siihen, että kuulija tai lukija on eri mieltä tai ymmärtää asian väärin. Kirjoittaessani omalla nimelläni ovat mielipiteeni aina omiani; ne muuttuvat yhteisiksi vasta silloin kun joku niihin yhtyy. Oppini sukututkijana perustuu puolen tunnin audienssiin, jonka aikana kirkkoherra Jaatinen opetti minulle alkeet, loput

olen opetellut itse varmistuen tietoni Jorma Räsänen kurssilla. Jorma Räsänen tähdentää tarkistamisen tärkeyttä, mutta tuon lennokkaan "kultaisen säännön" keksin itse.

Mielipiteeni on, että sukutaulu - ompahan kuinka hieno tahansa - on vain joukko nimiä niin kauan kun emme ole tutkineet, mitä nuo nimet kätkevät. Nimet muuttuvat henkilöiksi vasta kun menemme heidän luokseen menneisyyteen, olemme mukana syntymässä, siinä paikassa ja ajassa, jossa he elävät, tiedämme heidän avioliittonsa, lapsensa, ammattinsa ja perunkirjansa, kaikessa mitä voi saada selville. Emme voi tuoda heitä nykyaikaan vaan meidän on mentävä heidän luoksensa ja heidän aikaansa ja tunnettava lait ja olosuhteet, joissa he elivät. Silloin he muuttuvat meidän henkilöiksemme.

Tutkittavaa on paljon ja olisi hienoa, jos saisimme apua jo valmiiksi painetusta tekstistä. Mutta paljonko niihin voi luottaa, sillä on tehty paljon hienoja sukutauluja, joiden todenperäisyys on kyseenalainen. Professori Kyösti Kiuasmaa on tähdentänyt meille, että vain se, minkä tutkija varmasti tietää olevan totta, on merkittävää.

Sukutaulu, johon kirjoituksessani viittasin, on appeni isoisän sukutaulu sellaisenaan, mutta nimet oli naamioitu tuntemattomiksi. Vertaamalla syntymä-, vihkimä- ja kuolinaikoja pystyin sen tunnistamaan. Todennäköisesti Sofiaa on voitu kutsua Sopoksi, mutta mielestäni on tarpeetonta tehdä johtopäätöksiä, joita ei voi todistaa.

Kangasalan historiassa Tord Söyringsson on suomennettu Tuure Sipinpojaksi, joka on paitsi väärin, myös harmillista, koska nimen muuttuessa myös identiteetti muuttuu. On myös mahdottomuus laatia johdonmukaista ja luotettavaa suomentamiskäytäntöä.

En pidä ruotsalaisia, latinalaistettuja, venäläisiä ym. nimiä hienoina, mutta pidän niitä historiallisina. Historiallinen tosiasia on, että olimme vuosisatoja Ruotsin vallan alla ja että esi-isämme mahdollisuudet nimittää lapsensa suomalaisilla nimillä päättyivät tuohon piispa Eric Sorolaisen painemenkirjeeseen, jonka julkaiseminen Orpanassa olisi suotavaa. Jorma Räsänen on kehottanut suomentamaan, mutta myös tarkoin säilyttämään alkuperäiset nimet vaikka suluissa.

Nimimerkki Tosisuomalainen viittasi myös tapaani kirjoittaa paikannimiä, Packala, Paxula jne., sellaisenaan kopioituna aikakirjoista. Se nyt johtuu omasta jäykkyydestäni siirtyä tavasta toiseen. En ihannoisi ruotsalaisuutta kirjoittaessani Sahalax; ei se ole ruotsia eikä suomea, mutta kynässä se tuntuu mukavalta.

Nimimerkki H.M., Orpanan numerossa 2/1982 olen käsitellyt asiaa melko tyhjentävästi.

Eila Vihtiälä

o o o

Juuri ilmestyneessä Sukuviestin numerossa 3 dosentti Anneli Mäkelä sanoo painavan sanansa tähän etunimi-keskusteluun ja vastaa Eila Vihtiälän saman lehden numerossa 10/84 esittämään kysymykseen. Oli erittäin hienoa, että tähän keskusteluun saatiin myös todellisen asiantuntijan ja historiantutkijan mielipide. Olisi kiinnostavaa, jos keskustelu esivanhempien nimien kirjoittamisen tiimoilta voisi vielä jatkua.

P.K.

Pasi Kuusiluoma

Suomen kahdeksannet
valtakunnalliset sukututkimusopintopäivät

Viikonloppuna 23.-24.3.1985 pidettiin Tampereella Varalan Urheiluoopistolla Suomen kahdeksannet valtakunnalliset sukututkimusopintopäivät. Kyseessä olivat Kansainvälisen Opintokeskuksen Koke:n (Internacia Studcentro Isce) toimeenpanema sukututkijoiden kokoontuminen luentojen, keskustelujen, näyttelyn ja tutustumiskäyntien merkeissä.

Järjestelyt ja osanottajat

Sukututkimusopintopäivien aikaansaamisesta vastasi pääosin Koke, jonka kantava voima on sen toiminnanjohtaja Taisto Suontausta. Järjestelyihin otti osaa itseoikeutetusti myös Suomen Sukututkimusseura, jonka henkilöpanos opintopäivien toteuttamisessa oli lähinnä lakit.lis. Pentti Voipion varassa. Vähääkään omakehun puolelle menemättä voidaan hyvällä syyllä todeta, että Tampereen seudun sukututkimusseura hoiti tärkeän osuuden päivien paikanpäällä tapahtuneesta käytännön järjestelytyöstä. TSS:n jäsenistä kertyi noin kymmenen hengen tarmokas talkoojoukko, joka vastasi päivien aikana ja jo ennen sitä monista, opintopäivien sujuvan toteutumisen kannalta ensiarvoisista järjestelytehtävistä.

Osanottajia opintopäivillä oli 150 tienoilla ja he olivat ympäri Suomea Hangosta Ouluun. Pirkanmaalaisedustus oli yllättävän pieni verrattuna esimerkiksi TSS:n jäsenmäärään, ja syy tähän on selvinnyt jälkeinpäin. Tampereelta ja sen lähikunnista oli osanottajia noin 40, Suur-Helsingin alueelta vajaat 30, Turusta ja Lahdesta kummastakin 10 sekä Oulusta 5. Tilaa oli Varalassa kuitenkin sen verran, että paljon enemmän väkeä olisi sinne mahtunut.

Varsinaiset luennot pidettiin Varalan päärakennuksen voimistelusalissa, jonne oli tuotu tuoleja. Näyttely ja myyntitoiminta tapahtui viereisessä luentosalissa. Jokaisen luennon jälkeen jaettiin osanottajille luentomonisteen ja toisena päivänä oli myynnissä sukututkijaluettelo, johon osanottajia oli kehoitettu merkitsemään tutkimuskohteensa. Jotkut eivät vaivautuneet ilmoittamaan muille tutkimiaan sukuja tai sitten viittasivat SSS:n sukututkijaluetteloon. Kaikki luennot pyritään julkaisemaan SSS:n kustantamassa Suku ja tieto -sarjassa, jonka numero kolme ilmestyyneen tämän vuoden lopulla tai ensi vuoden alussa.

Ohjelma

Sukututkimusopintopäivien ohjelma alkoi Koke:n toiminnanjohtajan Taisto Suontaustan avaussanoilla. Hän yhdessä Pentti Voipion kanssa toimi opintopäivien juontajana. Tampereen seudun sukututkimusseuran tervehdyksen esitti seuran varapuheenjohtaja LOK Jorma O. Räsänen. Hän käsitteli TSS:n vaiheita ja sukututkimuksen mahdollisuuksia Tampereella. Räsänen puhe julkaistaan toisaalla tässä lehdessä.

Apulaiskaupunginjohtaja Lars Zilliacus esitti Tampereen kaupungin tervehdyksen. Hänen mukaansa kaupunki tukee mielellään sukututkimusta ja sijoittaa kulttuuriin voimakkaasti. Toivottavasti nämä lausunnot enteilevät entistä myönteisempää suhtautumista TSS:n avustusanomuksia kohtaan. Tervehdyksessään apulaiskaupunginjohtaja Zilliacus kertoi mm. muutamalla sanalla Tampereen viimeaikaisista suurista rakennushankkeista. Hän luonnehti Tamperetta suurimmaksi pohjoismaiseksi sisämaakaupun-

Taisto Suontausta ja
Jorma Räsänen

giksi ja totesi, että Suomessa ei ole missään muualla niin montaa savupiippua "keskellä kylää" kuin Tampereella!

Tampereen hiippakunnan piispan tervehdyksen esitti tuomiorovasti Timo Saarelma; piispa Kortekangas itse oli suorittamassa piispantarkastusta, joka "ei oikein käy päinsä ilman piispaa". Tuomiorovasti Saarelma esitti tervehdyksen itse asiassa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Tampereen seurakuntien puolesta. Hän totesi, että sukututkijat saavat kiittää kirkkoa siitä, että tietoja on säilynyt niinkin paljon kuin meillä on. Monessa muussa maassa asiat ovat aivan toisin. Erittäin mielenkiintoisessa puheessaan tuomiorovasti Saarelma ilmoitti kuriositeettina, että erään tutkimuksen mukaan rippikirjan merkinnöistä on myönteisiä yksi 100.000:sta ja muut ovat joko kielteisiä tai neutraaleja. Saarelma itse on harrastanut sukututkimusta ja näin ollen hän onnitteli kuulijoitaan:

- Teillä on hieno harrastus! Sukututkimuksen kautta itsensä tunteminen lisääntyy, kun ihminen saa tietoja taustastaan ja samalla Suomen historia alkaa elää. Jotain erinomaisen hienoa ja arvokasta välittyy henkilön omaan elämään ja samalla voi auttaa myös sukulaisia tietämään taustastaan.

Suomen Sukututkimusseuran tervehdyksen esitti seuran esimies valt.maist.Georg Luther. Hänen mukaansa valtakunnalliset sukututkimuspäivät ovat muodostuneet jo perinteeksi; ovathan kyseessä jo kahdeksanneet. Kokeneen sukututkijan puhe oli hyvin informatiivinen. Hän käsitteli ko. sukututkimusopintopäivien tehtäviä, joita hän erotti kaksi. Ensinnäkin, opintopäivät tarjoavat ympäri maata asuville sukututkijoille tilaisuuden tavata toisiaan ja vaihtaa tietoja. Toiseksi, opintopäivillä on tärkeä koulutuksellinen tehtävä. Kansalais- ja työväenopistoissa opetetaan sukututkimuksen alkeet ja näin saadaan välttämätön taito hallita kirkonkirjojen käyttö. Luther ei halunnut aliarvioida em. opistojen opetustyötä - päin vastoin, mutta hänen mielestään saattaa sukututkimuskurssin oppilaalle helposti jäädä käsitys, että sukututkimuksen päätehtävä on hankkia mahdollisimman monesta henkilöstä perustiedot. Luther peräänkuulutti enempien kuin pelkkien perustietojen hankkimista esivanhempien elämästä ja kysyi: "Kertovatko pe-

Meri Tila ja Georg Luther sekä SSS:n lahja TSS:lle

rustiedot yhtään mitään?" Tässä kohdin Luther palasi aiheeseen, jota hän melko laajasti käsitteli Sukuviestin sivuilla viime vuonna. Koska henkilöistä on hankittava enemmän tietoa kuin mitä kirkonkirjat ilmoittavat, niin siksi sukututkijoiden jatkokoulutus on tärkeää. Sukututkimuspäivien toinen tehtävä on siis kertoa muista lähdesarjoista ja opettaa lähdekritiikkiä sekä antaa tietoa menneiden aikojen yhteiskunnasta.

Esityksensä loppupuolella Georg Luther esitti kiitoksensa TSS:lle sen osuudesta opintopäivien järjestelyissä ja antoi Suomen Sukututkimusseuran lahjana karttataulun, joka käsitti Suomen sotaväenosastojen rekrytointialueet noin vuonna 1700. Tämän upean lahjan vastaanotti seuramme puheenjohtaja Meri Tila. Toivottavasti kaikille seuran jäsenille tulee jossakin vaiheessa mahdollisuus tutustua tauluun ja omaksua siitä tarvitsemiaan tietoja. Georg Luther kiitti sydämellisesti myös Koke:n toiminnanjohtajaa Taisto Suontaustaa ja hänen työtään sukututkimusopintopäivien organisoimisessa. Luther kutsui Suontaustaa harmaaksi eminenssiksi ja korosti eminenssi-sanan taustalla olevan adjektiivin erinomainen!

Ensimmäinen varsinainen luennoitsija oli professori Mauno Jokipii, joka esitelmöi aiheesta "Mitä historioitsija toivoo sukututkijalta". Jokipii totesi aluksi, että vanhatyyppinen sukututkimus kohdistui vain sukuun ja oli numerovaltaista. Uudentyyppinen sukututkimus sen sijaan ottaa huomioon henkilöt ja pyrkii kuvaamaan heitä muutenkin kuin pelkillä syntymä-, vihkimä- ja kuolinpäivämäärillä. Tämän suuntauksen uranuurtaja oli Gunnar Suolahti teoksellaan Suomen papisto (1919). Puhuessaan muiden historiatieteen alatieteiden joukossa sfragisttikasta eli sinettitieteestä, esitelmöitsijä kertoi varteen otettavan tutkimusvinkin: Jos on vaikeutena erottaa toisistaan kaksi pappismiestä, joilla kummallakin on sama etunimi ja patronyyimi, kannattaa tutkia heidän sinettejään. Professori Jokipii piti erittäin runsaasti tietoa sisältävän luennon, jonka toivon mukaan saamme pian lukea Suku ja tieto -sarjassa. Hän nimittäin käsitteli sukututkimuksen eri lähdesarjoja ja samalla mainitsi, mihin sukututkijan kannattaa tutkimuksissaan kiinnittää huomiota, jotta hänen tutkimustuloksistaan olisi hyötyä laajemmallekin historiantutkimukselle. Monet kuulijat saivat varmasti useita uusia ideoita, joihin he tulevat vastaisuudessa tutkimuksissaan kiinnittämään huomiota. Loppumietelmänään esitelmöitsijä antoi lämpimän kannatuksensa Suomen genealogien jo omaksumalle uudelle kulttuurihistorialliselle suuntaukselle.

Luennon jälkeisessä keskustelussa Georg Luther varoitti keskiaikaisista lähteistä:

- Olen 47 vuotta tehnyt sukututkimusta ja olen hyvin varovainen ennen kuin ryhdyn tekemään yhtään mitään johtopäätöksiä keskiajan asiakirjoista. Keskiajan henkilöhistorian tutkimiseen tarvitaan erikoisasiantuntijaa.

Professori Jokipii kertoi keskustelussa henkikirjoittajasta, joka 1630-luvulla Pirkkalassa kirjoitti henkikirjan loppuun seuraavasti: "Sitten on täällä suuri joukko rampoja, sairaita ja köyhiä, joiden nimillä Korkea Esivalta ei tee mitään". Naishistorian puolelle lipsahtaneeseen keskusteluun Jokipii otti osaa mainitsemalla, että jo 1540-luvulta Hämeessä ja 1550-luvulta Pohjanmaalla tunnetaan naisnimismiehiä. He olivat siis nimismiesten leskiä, jotka olivat saaneet pitää viran miehensä kuoleman jälkeen.

Ensimmäisen päivän toisena luentona oli professori Viljo Rasilan "Muuttoliikkeet Pirkanmaalla". Tämän esityksen asiat olivat tamperelaisille sukututkijoille jo jossakin määrin tuttuja, sillä professori Rasila kävi syksyllä 1982 seuramme kokouksessa puhumassa johtamastaan tutkimuksesta, joka käsitteli Tampereen muuttoliikettä vv. 1850-1920. Tutkimuksen päätarkoituksena oli kerätä mahdollisimman laaja henkilötasolle menevä sosiaalishistoriallinen aineisto, jota analysoimalla voitaisiin täsmentää kyseisen aikakauden sosiaali-, talous- ja kulttuurihistoriallista tuntemusta. Mainittakoon tässä se järkyttävä havainto, jonka Rasila oli tutkimuksessaan tehnyt: Lapsikuolleisuus oli tutkimusta koskeneena aikana valtavan suuri, 30%, ja pääosa lapsista kuoli ensimmäisen elinvuotensa aikana. Sitä kuitenkin pidettiin luonnollisena ja tästä johtuen lapseen ei uskallettu kiintyä ennen kuin hän oli kasvanut vanhemmaksi ja näytti todennäköiseltä, että hän jäisi eloon. Vasta 5-6 vuotiaana lapseen alettiin kiinnittämään enemmän huomiota ja noin 50-60 vuoden ajan on lapsiin voitu kiintyä aivan syntymästä alkaen. Aviottomien lasten erityisen suuren kuolleisuuden oli ko. tutkimus myös huomionut.

Lauantaipäivän ohjelmassa oli viimeisenä sukututkimusaiheinen keskusteluilta, jonka erittäin miellyttävästi alusti lakit.lis. Pentti Voipio. Hän puhui aiheesta "Sukututkija vaikeuksissa" ja totesi aluksi, että sukututkimus on niin helppoa, että jokainen voi sitä harrastaa, ja niin vaikeaa, ettei kokenutkaan tutkija osaa tai tiedä kaikkea. "Sukututkijan alinomainen ilo on: alku aina hankalaa, lopussa kiitos seisoo." Alustuksessaan Voipio kiinnitti huomiota mm. ruotsinkielen ongelmaan, joka on suhteellisen helposti ratkaistavissa; muistiinpanovaikeuksiin ja lähteiden kopiointiin; vanhoihin käsialoihin, jotka kuitenkin voi oppia; ja katkenneisiin lähteisiin. Lisäksi Voipio kehoitti tutustumaan toisten tutkijoiden kuvauksiin tutkimustyöstään ja tutkimaan kirjallisuutta. Hän varoitti kuulijoitaan mielikuvituksesta, joka on hyvä isäntä, mutta huono renki. Alustuksen jälkeen seurasi keskustelu, joka oli runsasta, myönteistä ja antoisaa.

Toisen opintopäivän aloitti luento "Maanmittausasiakirjojen kertomaa", jonka piti piiri-insinööri Kalervo Kyrölä. Luen-

noitsija hämmästytti kuulijakuntaa heti ensimmäisellä lauseellaan ilmoittamalla, ettei hänen mielestään maanmittausasiakirjoista ole oikeastaan mitään hyötyä sukututkimukselle. Tottahan kyllä on, ettei niistä juurikaan löydy nimenomaan sukututkimuksen materiaalia, mutta sen sijaan talohistorialliselle tutkimukselle ne ovat tietenkin tärkeät lähteet. Piiri-insinööri Kyrölä valotti Suomen 352 vuotta vanhan maanmittauslaitoksen historiaa ja kertoi eräistä asiakirjasarjoista. Näitä olivat maanmittauskonttorien jakoarkistot, jotka sisältävät isojaon asiakirjat ja kartat sekä isojaon jälkeen suoritettujen maanmittaustoimitusten asiakirjat ja kartat. Erikoisluetteloon taas on merkitty arkistoon otetut asiakirjat saapumisjärjestyksessä. Maarekisterissä on merkinnät tilaa koskevien asiakirjojen säilytysnumeroista sekä tiedot tilan pinta-aloista, etuuksista ja rasitteista. Kyrölän mukaan eniten tietoja sisältävät isojaon ja uusjaon asiakirjat, joissa usein on kertomus jakokunnan taloudellisista oloista. Samoin mielenkiintoisia ovat kylätietoimitusten ja torppien itsenäistämistoimitusten asiakirjat. Esitelmöitsijä kehoitti kääntymään tämän alan tutkimuksissa ao. läänin maanmittauskonttoriin. Maanmittaushallituksen arkistoon (nykyisin Helsingin Pasilassa) tehtiin ennen lähes kaikista tärkeimmistä maanmittausasiakirjoista ns. uudistukset. Siellä on mm. luovutetun Karjalan asiakirjoja, joiden alkuperäiskappaleita on runsaasti hävinnyt. Piiri-insinööri Kyrölä kertoi edelleen, etteivät myöskään kaikki isojaon asiakirjat ole tallella. Esimerkiksi Suomen Sodan aikana Ruotsi-Suomen joukot evakuoivat niitä; mm. Sandels takavarikoi Kuopion isojakoasiakirjat, joita löytyi hiukan myöhemmin Torniojoen jäältä! Lopuksi Kyrölä oli kuitenkin tullut siihen tulokseen, että sukututkijat voivat löytää maanmittausasiakirjoista paljon tietoja esivanhempiansa elämästä.

Keskustelun aluksi Taisto Suontausta ilmoitti löytäneensä maanmittausasiakirjoista runsaasti puumerkkejä ja keränneensä niitä pari tuhatta Asikkalan alueelta. Hänellä on myös tekeillä historiikki Suontaustan torpasta. Tiedusteltaessa käsitteiden lohkomisen ja halkomisen eroa, piiri-insinööri Kyrölä selvitti asiaa seuraavasti:

- Lohkomisen kautta saatetaan itsenäiseksi tilaksi alue, joka on myyty sellaiseksi. Halkomisella taas tarkoitetaan sitä, että

jos tilaa omistaa esimerkiksi kolme sisarusta, niin tila voidaan jyvityksen perusteella jakaa kolmeksi samanarvoiseksi tilaksi.

Kyrölä ihmetteli vielä sitä, kuinka ennen vanhaa karttoja syntyi hämmästyttävällä nopeudella. "Se panee ihmettelemään, tehtiinkö niitä osittain kuulopuheiden perusteella!"

Tamperelaisille sukututkijoille kovin tuttu henkilö, professori Kyösti Kiuasmaa kertoi "Pirkanmaan kouluoloista". Aluksi hän kertoi jonkin verran siitä, mistä sukututkija voi löytää tietoja henkilöiden koulunkäynnistä. Tärkeimpänä lähteenä ovat oppilasmatrikkelit ja opettajien nimikirjat sekä rangaistuskirjat. Tämän jälkeen Kiuasmaa tarkasteli Pirkanmaan oppikoululaitosta pääosin aikavälillä 1950-70 sekä korkeanasteen koulutuksen syntyvaiheita Tampereella. Luento oli varsin mielenkiintoinen, mutta erityisesti tamperelaisille se oli todella kiintoisaa kuultavaa. Varsinkin Tampereen Yliopiston dramaattiset syntyvaiheet veivät kuulijat mukanaan. Luennon jälkeisessä keskustelussa eräs kuulijoista, joka oli toiminut rehtorina, ilmoitti, että hänen aikanaan laadittiin jokaisesta oppilaasta

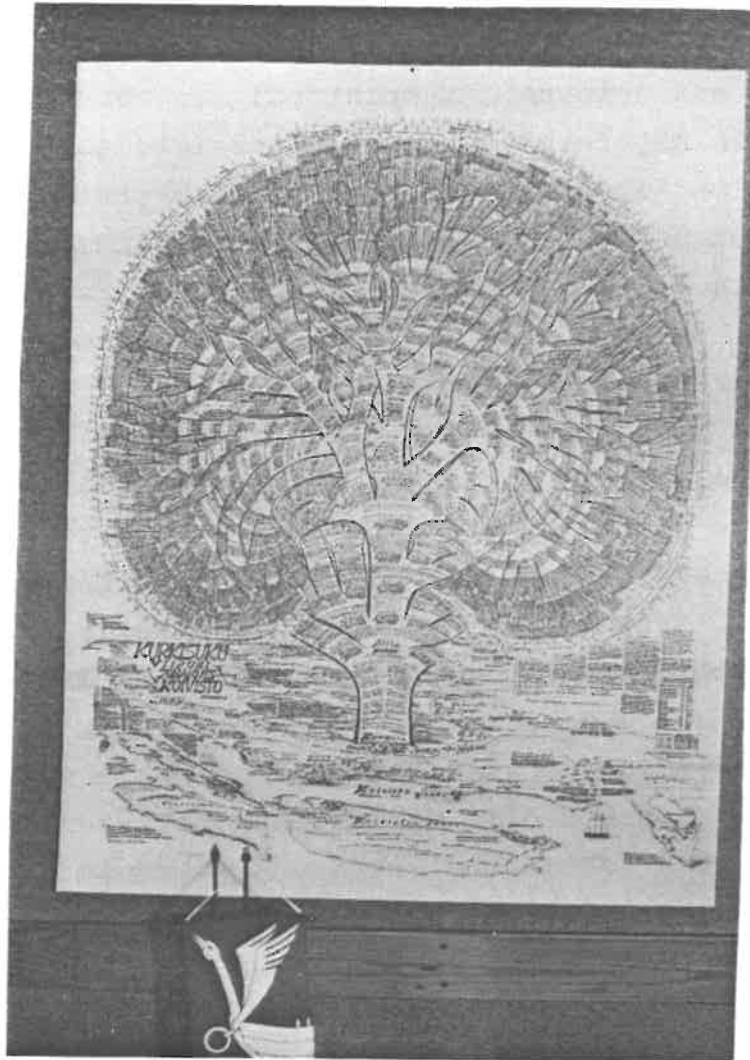

TSS:n korkeatasoiset julkaisut menivät hyvin kaupaksi. Rouva Marjatta Räsänen ja opintopäivien vieraspaikkuntalaisia osanottajia.

oppilaskortti eli ns. kantan kortti. Professori Kiuasmaa kertoi tämän alkaneen 1920-luvun keskivaiheilla ja oppilaskorttiin kirjattiin oppilaan fyysinen ja henkinen kehitys. Toinen kuulija ilmoitti Tampereen Yliopiston historian laitoksen julkaisun Opas sosiaalhistorian tutkimukseen antavan hyviä viitteitä myös sukututkijalle.

Tiivistä asiaa sukututkijoiden avuksi esitti valt.kand. Matti J.Kankaanpää aiheesta "Ruoveden ja Keuruun vanhat alueet sukututkimuksen kohteina". Tämä luento on suureksi avuksi niille, joilla on tutkimuksia Vanhan Ruoveden alueella. Kankaanpää esitteli mm. alueen hallinnollista kehitystä eli seurakuntien jakautumista ja muutamia yleiskehityksestä poikkeavia kulmakuntia sekä Ruoveden erikoisen jakautumisen kolmen läänin alueelle. Lisäksi hän kertoi alueen seurakuntien rippikirjoista. Matti J.Kankaanpää on toimittanut teoksen, joka sisältää po. alueen varhaisimmat rippikirjat. Eräänä mielenkiintoisena yksityiskohtana luennoitsija kertoi Suur-Ruoveden alueelle siirretyn isonvihan jälkeen joukko-osastotäydennykseksi ruotsalaisia sotilaita eli ns. väskööttejä (Länsi-Göötanmaalta). Keskustelussa eräs osanottaja kertoi lahtelaisella Ture Blomqvistilla olevan kortisto näistä sotamiehistä. Hän antaa kyllä tietoja, mutta on tiedettävä rykmentti ja komppania, jossa sotilas on palvelut.

Sukututkimusopintopäivien viimeisenä luentona oli Leif Metherin "Sukututkimus ja tietokone". Opintopäivien näyttelyssä oli myös materiaalia tähän asiaan liittyen. Tietokone on kovaa vauhtia tulossa myös sukututkimukseen mukaan ja sillä on todella käyttöä tietojen varastoinnissa ja materiaalin järjestäjänä. Suomeen perustettiin toukokuussa 1984 Sukutietotekniikka r.y., jonka tarkoituksena on tutkia, kehittää ja levittää tietoa tietokoneen käytöstä sukututkimuksessa, kehittää sukutietojen vaihtoa palvelevia standardeja ja edistää sukutieteellistä tutkimusta yleensä. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi yhdistys järjestää kokouksia ja koulutustilaisuuksia, kehittää ja myy tietokoneohjelmia, julkaisee Sukutietotekniikka-lehteä ja julkaisee henkilörekistereitä. Esitelmöitsijä Leif Mether on Sukutietotekniikka r.y:n puheenjohtaja.

Hankolaisen Kauko Kurjen
laatima Koiviston Kurki-
suvun upea sukupuu

Loppukeskustelussa Suomen kahdeksansien valtakunnallisten sukututkimusopintopäivien järjestäjät, Kansainvälinen Opintokeskus, Suomen Sukututkimusseura ja Tampereen seudun sukututkimusseura kiittivät toisiaan päivien onnistumisesta.

Kritiikki

Sukututkimuspäivät onnistuivat kaiken kaikkiaan erittäin hyvin. Kaikki luennot olivat alansa asiantuntijoiden pitämiä ja näin ollen hyvin korkeatasoisia. Aivan varmasti sukututkimusopintopäivien koulutuksellinen tehtävä tuli hyvin täytettyä ja osanottajat saivat runsaasti uutta tietoa ja ideoita mukaansa. Tällaisia sukututkimusalan jatkokoulutustilaisuuksia todella tarvitaan. Opintopäivien aikana tarjoutui osanottajille myös runsaasti tilaisuuksia vaihtaa ajatuksia ja tietoja muiden sukututkijoiden kanssa. Yllättävää tämän kirjoittajalle oli se, kuinka laajaksi näyttely karttui. Siellä oli paljon mielenkiin-

toista tutkittavaa ja myös näytteille pannuista sukutauluista oli mahdollista omaksua uusia asioita, ja opintopäivien osanottajat ahkerasti tutkivatkin näyttelyä. Onneksi näyttelytilaa oli varattu runsaasti. Näyttelytilassa harjoitettiin myös myyntitoimintaa. TSS oli pystyttänyt parhaalle paikalle myyntipöytänsä ja seuran korkeatasoiset julkaisut menivät hyvin kaupaksi. Myös ainakin Sukuyhteisöjen Tuki, Turun, Oulun ja Lahden sukututkimusseurat kaupittelivat julkaisujaan ja sukutaulujaan.

Ennen sukututkimuspäivien alkua oli tiedon kulku tamperelaisille sukututkijoille ollut jossakin määrin huonoa. On nimittäin käynyt ilmi, että moni tamperelainen olisi ottanut osaa opintopäiviin, jos olisi tiennyt, että pelkkä osallistumismaksu riittää sisäänpääsyyn. Todennäköisesti tätä ei oltu ilmoitettu laajemmalti kuin kerran TSS:n kokouksessa. Muutenkin voisi ajatella, että ilman pakollisia syömis- ja asumismaksuja osanotto voisi olla runsaampaa. Pitäisi myöskin olla mahdollista valita vain toinen kahdesta opintopäivästä joutumatta maksamaan molempia. Rahan maku tuntui olevan opintopäivillä koko ajan kovasti mukana. Aiheellista olisi ollut tiedottaa myös valtion matkavastuksesta jo etukäteen.

Luentomonisteiden jako olisi ollut jokaisen luennon kohdalla suotavaa jo ennen luennon alkua eikä vasta jälkeenpäin. Moniste olisi ehkä jonkin verran helpottanut asian intensiivistä seuraamista ja omaksumista. Samoin sukututkijaluettelo pitäisi jakaa (eli olla myynnissä!) mahdollisimman aikaisessa vaiheessa - viimeistään ensimmäisen päivän lopulla - eikä vasta aivan viimeisenä ennen kotiinlähtöä. Näin siksi, että sukututkijaluettelon herättämistä kysymyksistä voisi jo opintopäivien kuluessa keskustella ao. tutkijan kanssa.

Luentojen jälkeiset keskustelut olivat mielenkiintoisia, sillä niistä saattoi aina poimia muutamia tarpeellisia tiedonmurusia. Keskustelu saattoi polveilla toisiin asioihin eikä aina välttämättä pysytellyt luennon asettamissa rajoissa, mutta sehän ei mitään haitannut. Pienoiseksi ongelmaksi muodostui puheenvuorojen kuuluvuus. Useat puheenvuorot menivät kokonaan ohi korvien hyvin hiljaisen puheäänien vuoksi. Piiri-insinööri Kyrölän luennon jälkeen piti eräs mieshenkilö pitkän puheen-

vuoron, jossa hän ilmeisesti antoi ohjeita maanmittausasia-
kirjojen käytöstä. Valitettavasti sen kuulivat vain häntä
lähinnä istuneet henkilöt eikä salin toisella puolella voi-
nut parhaalla tahdollakaan kuulla juuri mitään. Vikaa oli
ilmeisesti myös salin akustiikassa.

Yleensä käytännön järjestelyistä on mainittava, että Koke
tuntuu hyvin pitkälle luottavan paikallisten sukututkijoiden
epuun ja nimenomaan heidän omaan aktiivisuuteensa opintopäi-
vien järjestelyissä. Sitä todellakin tarvittiin, sillä eräät
järjestelyt jäivät aivan viime tinkaan. Huolimatta muutamis-
ta kokonaisuuden kannalta vähämerkityksisistä epäkohdista,
voidaan hyvällä syyllä todeta, että Suomen kahdeksannet val-
takunnalliset sukututkimusopintopäivät olivat antoisa ja
iloinen sukututkijoiden tapaaminen!

(Valokuvat kirjoittajan)

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen Kieli-
toimisto suosittelee seuramme nimen kirjai-
tusasuksi seuraavaa:

Tampereen seudun sukututkimusseura; siis
sanat seudun ja sukututkimusseura pienillä
alkukirjaimilla. Nimen kirjainlyhenteeksi
Kielitoimisto suosittelee muotoa TSS.

Jorma Räsänen

Tampereen Seudun Sukututkimusseuran
tervehdys Suomen VIII:lla valtakunnallisilla
sukututkimusopintopäivillä

Tampereen Seudun Sukututkimusseura r.y:n puolesta minulla on ilo ja kunnia tervehtiä teitä kaikkia, jotka olette saapuneet näille VIII sukututkimusopintopäiville.

Opintopäivien järjestäjinä toimivat Suomen Sukututkimusseura, Kansainvälinen Opintokeskus ja Tampereen Seudun Sukututkimusseura r.y. - Viimeksi mainitun, siis paikallisen seuran osalta haluan lyhyesti kosketella seuran toimintaa ja sukututkimuksen harrastamisen mahdollisuuksia Tampereella. Harrastajia on Tampereella paljon, mutta läheskään kaikki eivät ole seuran jäseniä.

Syksyllä 1978 aloitettiin ensi kerran Tampereen Työväenopistossa sukututkimuksen opettaminen. Kurssille ilmoittautui ja sen aloitti noin 60 innokasta sukututkimuksesta kiinnostunutta henkilöä. Kurssin veti varatuomari Lauri Orispää, pitkäaikainen sukututkimuksen harrastaja ja oivallinen opettaja. Kurssi kesti koko talven eli kaksi lukukautta, mikä sitten myöhemmin osoittautui tarpeettoman pitkäksi alkeiskurssin kestoajaksi. - Keväällä 1979 Lauri Orispään ehdotuksesta perustettiin yhdistys, joka sai nimen "Tampereen Seudun Sukututkimusseura." Yhdistyksen perustava kokous pidettiin toukokuun 16. päivänä 1979. Yhdistykseen liittyi alussa 19 henkilöä. Nyt on seuran jäsenmäärä noin kymmenkertainen, kun keväällä kuusi toimintavuotta tulee täyteen.

Seuran säännöt ovat tavanmukaiset sikäli, että pääpyrkimyksenä on jäsenten avustaminen heidän omissa tutkimustehtävissään ja suhteiden ylläpitäminen muihin vastaaviin yhdistyksiin.

Kiinteää yhteyttä on pidetty myös Tampereen Kaupungin-kirjaston/Pirkanmaan Maakuntakirjaston kanssa. Täällä Tamperella on hyvä harrastaa sukututkimusta. Suurin kiitos siitä lankeaa kirjastolle. Ei juuri tarvitse matkustaa muualle. Kirjasto on saanut hankituksi eri alojen mikrofilmejä Pirkanmaan alueelta suuren määrän: kaikkien Pirkanmaan seurakuntien mikrofilmirullat on täällä, samoin kaikki Suomen Sukututkimusseuran toimesta kirjoitettujen historiakirjojen rullat, Pirkanmaata koskevat Suomen Asutuksen Yleisluettelon rullat ja Pirkanmaan voudintilien rullat. Kirjastossa on neljä mikrofilmien lukulaitetta, jotka ovat alati jatkuvassa käytössä. Ajan varaus vaatii nykyään melkein kahden viikon odotusajan.

Kaupunkiin valmistuu ensi vuonna käyttöön otettava uusi kirjastotalo. Sinne tulee ennakkotietojen mukaan seitsemän mikrofilmien lukulaitetta. Sukututkijan käsikirjasto, lähinnä erilaiset sanakirjat ja karttakirjat tulevat lukulaitehuoneen välittömään läheisyyteen, joten niiden hyväksi käyttö sujuu suuremmitta vaikeuksitta.

Ellei kirjastossa jotain lähdeaineistoa ole saatavilla se voidaan kaukolainana tilata tänne. Kirjastolla on myös hyvä koelma sukututkimusalan kirjallisuutta, erikoisesti pitäjänhistoriat ovat ahkerassa käytössä.

Seura pitää kokouksia kaksi kertaa kuukaudessa kesäaikaa lukuunottamatta. Kokouksissa on aina mukana 50-60 jäsentä ja niissä on aina joku esitelmä useimmiten seuran ulkopuolisen pitämänä ja aiheet ovat tietysti sukututkimukseen tavalla tai toisella liittyviä.

Seura julkaisee lehteä nimeltä "Orpana". Se ei ole kehittynyt varsinaisesti tiedotuslehdeksi, pikemminkin se on pidettyjen esitelmien ja muiden kirjoitusten julkaisu, joka ilmestyy neljä - viisi kertaa vuodessa. Kirjoitukset ovat yleensä seuran jäsenten tuotteita. Seurassa pidetyt ulkopuolisten esitelmät ja muut taksokkaat kirjoitukset julkaistaan vuosittain ilmestyvässä vuosikirjassa. - Mainita sopii myös, että seuran jäsenmaksu on pyritty pitämään mahdollisimman alhaisena.

Tampereen työväenopistossa pidetään kaksi sukututkimuskurssia ja yksi vanhojen asiakirjojen ja käsialojen kurssi vuosittain. Kurssin käyneitä valmistuu noin 50 hengen vuosivauhdilla. Nämä kurssit on luokiteltu alkeiskursseiksi ja niiden kesto-aika on 26 - 28 tuntia riippuen sattuvista viikkopyhistä. Jatko-opetus tapahtuu Sukututkimusseuran puitteissa esitelmin, keskusteluin, kysymyksin ja vastauksin. Seuran toimintaan kuuluu myös opintomatka kerran vuodessa tavallisesti toukokuulla ennen kokouskauden päättymistä. Ei sovi myöskään unohtaa, että on tullut tavaksi pitää yksipäiväinen sukututkimustapaaminen tammikuun puoliväliin sattuvana lauantaina. Tällä omalla sukututkimusopintopäivällä on osanottajia aina ollut yli sadan hengen, joskus jopa ylittäen 150. Osanottajia on ollut useilta paikkakunnilta ympäri Suomea, Helsingistä, Rovaniemeltä ja siltä väliltä. Tänä vuonna ei tällaista tilaisuutta pidetty, kun Tampereelle suotiin tällaiset valtakunnalliset päivät.

Mainitsin jo alussa, että läheskään kaikki Tampereen sukututkijat eivät kuulu sukututkimusseuraan. Mikrofilmien lukulaitteiden ahkerasta käyttämisestä voi todeta, että näin on asianlaita. Sukututkijoiden yhteisen luettelon aikaansaaminen on eräs seuran lähiajan tavoite. Luettelosta tulee ilmenemään tutkittavana olevat suvut. Tällaisen luettelon puute on aivan ilmeinen ja kysyntää on runsaasti. Tarkoitus on, että luettelosta näkyy mitä sukua tutkitaan. Tällä tavoin voidaan vähentää päällekkäistä työtä, kun samaa sukua tutkivat voivat sopia yhteisestä työskentelestä.

Me tamperelaiset olemme iloisia, että olemme saaneet olla mukana valtakunnallista tapaamista järjestämässä ja uskomme tästä tilaisuudesta olevan iloa ja hyötyä kaikille sukututkijoille.

Sukututkimus täydentää historiantutkimusta, se on historian-tutkimukselle yksityiskohtiin ulottuva syvä tutkimus, joka liittyy talon tai suvun kohtaloihin historiantutkijain selvittämät yleiset asiat ja tapahtumat.

Älä yritä jäljittää sukupuutasi liian pitkälle tai huomaat esi-isiesi asuvan sen oksilla yhä.

Evan Esar

Terttu Honkala

Perinnönjako Hattulan Kanungilla 1757

Hattulan Nummen eli Vähä-Luolajan Kanunki sijaitsee Lehijärven itäpuolella, Parolan varuskunta-alueen lähituntumassa.

Eero Mäntylän kirjoittamassa Hattulan historiassa (s.345) kerrotaan Kanunki-nimen mahdollisesti johtuvan kaniikki- eli kanunkisanasta, joka tarkoittaa tuomiokapitulin jäsentä. 1400-luvulla tiedetään kahdenkin Hattulan kirkkoherran olleen Turun tuomiokapitulin kaniikkeina. Mahdollisesti Kanunki on ollut heidän asuintai palkkatilanaan.

Kanungin rustholliä kohtasi hävitys isonvihan aikana. Hävityksen arvioimiseksi suoritettiin tilalla sodan jälkeen kihlakunnan-oikeuden toimesta tarkastus. Hattulan historiaan on otettu osa tarkastuspöytäkirjasta (s.480). Se antaa kuvan siitä, miten 1700-luvun Kanunki oli rakennettu:

"Asunpaikalla sijaitsi uloslämpivä tuohikattoinen tupa sekä vanha tuohikattoinen savupiirtti ja vielä yksi uusi savupiirtti. Lisäksi pihan piirissä oli maitohuone, leipomotupa, kellari ja työkaluvaja, jotka oli katettu lautakatolla. Asuinpiirin ulkopuolella olivat navetta, sikala, lammassuoja, talli sekä kaksi latoa. Edelleen rakennuskompleksiin kuuluivat riihi ja ruoka-aitta. Karjarakennukset olivat tuohikattoisia."

Kanungin isonvihan aikainen isäntä Juho Heikinpoika vihittiin 29.1.1716 Kirsti Heikintyttären kanssa, joka oli kotoisin Sääksmäen Linnaisista. Juho Heikinpoika oli perinyt tämän Kanungin 11/12 manttaalin perintörusthollin isältään Heikki Eskonpojalta. Juho hoiti isännyyttä aina vuoteen 1757, jolloin hän korkean ikänsä ja huonontuneen terveytensä vuoksi halusi luopua talosta ja jakaa omaisuutensa lastensa kesken. Näin hän halusi estää myös mahdolliset perintöriidat. On mahdollista, että jako tapahtui jo

vuonna 1756, sillä asianomaisessa jakokirjassa esiintyy kaksi vuosilukua, 1756 ja 1757. Päivämäärä on kuitenkin yhtäpitävästi 2.5. (Hämeenlinnan maakunta-arkisto: Sääksmäen tuomiokunnan perunkirjat 1757.)

Perillisiä Juho Heikinpojalla, jonka Kirsti-vaimo oli jo aikaisemmin kuollut, oli yhteensä kuusi: pojat Heikki, Juho ja Arvi sekä tyttäret Margareta, Anna ja Liisa. He olivat kaikki läsnä jakotilaisuudessa. Heidän lisäksi paikalla olivat Margaretan mies talollinen Matti Heikinpoika Vuorentaan kylästä ja Annan mies Kalle Juhonpoika Mierolasta. Liisan mies, rusthollari Heikki Heikinpoika Vuorentaan kylästä oli sairauden vuoksi estynyt saapumasta.

Jaon toteuttamiseksi lautamiehet Kalle Juhonpoika Koreilasta ja Sipi Antinpoika Luolajasta arvioivat tarkkaan Kanungin tilan: *"Rusthollin pellot ovat pienet ja huonolaatuista hiekkamaata, niityt eivät erityisen hyviä. Metsät ovat enimmäkseen Luolajan ja Katalinalan kylien kanssa yhteiset ja sijaitsevat kaukana, laidun on kuiva ja ahdas, kalavettä ei ole. Rustholli saa vain 8 taalaria 2 äyriä augmentiveroa. Siksi eivät arviomiehet voi arvioida tätä Kanungin rustholliä korkeampaan arvoon kuin 3000 kuparitaalaria."*

Talon rahavarojen todettiin olevan kupariplootuina, joita oli 216 kuparitaalarin arvosta. Lisäksi oli pari hopearahaa. Arvoesineitä oli 4 hopeapikaria, yksi hopealusikka sekä messinkinen kynttilänjalka. Paloviinapannu oli kuparia ja siinä oli hattu ja "piiput". Sen paino oli yksi leiviskä ja kaksi naulaa eli yli 9 kiloa.,

Hevosia oli talossa neljä. Niistä arvokkaimmaksi katsottiin 9-vuotias rakuunan hevonen. Sen arvo, 180 kuparitaalaria, oli kolminkertainen verrattuna 5-vuotiaan ruskean oriin tai 4-vuotiaan ruskean tammän arvoon. Mustanruskea valakka arvioitiin vain 48 kuparitaalarin arvoiseksi. Härkiä oli viisi: Kirjo, Kilvo, Tannupää, Hallain ja Pilkka. Neljä lehmää olivat nimeltään Hertike, Kailain, Kospa ja Hallain. Hiehojen nimet olivat Kirjo, Tannike ja Ristike. Lisäksi oli vielä yksi punaruskea hieho ja yksi valkopäinen hieho sekä yhden vuoden ikäinen sonni. Lampaita oli seitsemän, sikoja yhteensä kahdeksan.

Rakuunan ja rakuunan hevosen varusteet, jotka olivat jonkinverran käytetyt, arvioitiin 250 kuparitaalarin arvoiseksi. Rautatavaraa oli monenlaista, kaikkea mitä talossa tarvittiin: piilukirves, muita kirveitä, petkeleitä, viikatteita, sirpejä, 2 peltoauraa, 2 kaskiauraa, nävereitä, vasara ja hohtimet, koverrin ja taltta, jäätuura, hiilihanko, patoja ja pataketjuja, rautapiikkinen äes y.m. Puuesineisiin kuului 3 tiinua, 5 tuoppia, kaappi, jossa lukko ja avain, raudoitettu arkku ja pari saavia.

Kun toimituksessa oli päästy näin pitkälle, ilmoittivat perilliset Juho, Arvi, Anna, Margareta ja Liisa sekä kahden viime mainitun aviomiehet, että he eivät halua enää muuta omaisuutta luetteloitavan, koska he olivat päässeet Heikki-veljensä kanssa yksimielisyyteen ja luovuttivat nyt hänelle tämän Kanungin perintörusthollin. Sen vastineeksi Heikin tuli maksaa veljille ja sisarille heidän arvioidut perintöosuutensa.

Poikien osuudet olivat 1248 kuparitaalaria. Lisäksi he molemmat saivat hevosen, härän, lehmän ja hopeapikarin. Kumpikin oli saanut ennakkoa, joka vähennettiin heidän osuudestaan ja molemmat joutuivat ottamaan perintöosaansa isänsä perimättömiä saattavia. Tyttäret olivat kukin saaneet myötäjäisiksi 424 kuparitaalaria, lisäksi irtaimistoa. He selittivät nyt tyytyvänsä 300 taalariin heille jokaiselle lasketun 333 taalarin asemesta. Uusi isäntä Heikki Kanunki lupautui maksamaan kullekin sisarelle 200 taalaria. Kun hän antoi Margaretalle hopeapikarin, Annalle hopealusikan ja Liisalle messinkisen kynttilänjalan, niin yhteisymmärrykseen päästiin ja sopimus voitiin allekirjoittaa.

Heikki-isäntä velvoitettiin kaikin tavoin huolehtimaan isäntään Juhosta ja saattamaan hänet kunnialla hautaan. Juho eli vielä pari vuotta. Hän kuoli 8.5.1758, 71-vuotiaana.

Vanhoist talonisännist tulee hyviä renkii.

Suomalainen sananlasku

Viljo Uusinoka

Sukuselvitys Mouhijärven Uusinokan suvusta

Kustaa Vaasan maakirjan mukaan oli Mouhijärven, silloisen Sastamalan Uotsolan kylässä Noka -niminen talo, jonka haltijana oli ainakin jo v. 1540 Märten Noka. V. 1953 tilasi veljeni Satakunnan Maanviljelysseuran välityksellä sukuselvityksen sukuviiriä varten. Selvityksen laati Aulis Oja. Sen mukaan taloa ovat hallinneet seuraavat samaa sukua olevat haltijat:

1. Märten Noka ainakin vuodesta 1540, 2. Dionysius Märtensson,
3. Pol Dionysiusson, 4. Markus Polsson, 5. Olof Markusson,
6. Henrik Olofsson, 7. Kirstin Henriksdotter, vävy Johan Jöransson, 8. Johan Johansson, 9. Johan Johansson Uusinoka,
10. Matti Johaninpoika Uusinoka, puoliso Maria Mikontytär Laatu, (heidän jälkeläisensä on lueteltu 1920-luvulle asti Yrjö Raavuoren sukukirjassa: Pyhänoja-Kyttä-Laatu), 11. Daavit (Taavetti) Vilhelm Matinpoika Uusinoka, 12. Kalle Vihtori Taavetinpoika Uusinoka, 13. Väinö Kaarlo Kallenpoika Uusinoka, 14. Heikki Väinö Juhani Väinönpoika Uusinoka omistaa ja viljelee taloa vuodesta 1976.

Olen laatinut luettelon edellämainitun isoisäni Taavetti Vilhelm Uusinokan jälkeläisistä. Hän oli syntynyt Mouhijärvellä 31.1.1827 ja oli hänellä 14 lasta, joista vanhin oli isäni Kalle Vihtori Uusinoka, s. Mouhijärvellä 8.10.1851. Sukuluetteloni alkuun olen liittänyt Aulis Ojan laatiman luettelon esivanhemmistani sekä lyhyen selostuksen sukutalon vaiheista.

Kiinnostukseni kohteena oli mm. synnyintaloni jakaminen kahdeksi: Noka Vanhanoka Uusinoka. Talon arkistosta olen saanut selville: Talo oli kruununluontoinen akatemiatalo. Isonvihan jälkeen oli talo luovutettu tyttärelle Kirstin Henrikintyttärelle, jonka 1. puoliso kuoli n. 10 vuoden kuluttua ja leski meni uuteen avioliittoon. Kummastakin avioliitosta oli lapsia. Vanhiman vävyn Juho Yrjönpoijan poika Juho Juhonpoika oli talon lailinen perillinen, mutta hän oli tapaturman kautta tullut rammaksi, joten talon isännyyttä hoiti toinen vävy, hänen isäpuolensa Matti Yrjönpoika. Kun tätä Mattia yritettiin akatemiaan vetoa-

malla häätää isännyydestä, tuli sieltä päätös, että Juho Juhonpoika on talon laillinen perillinen, mutta koska isännyyttä on kauan hoitanut Matti Yrjönpoika, saakoon hän hoitaa sitä edelleenkin niin kauan kuin hyväksi katsoo.

Tästä ristiriitaisesta päätöksestä seurasi pitkällinen riita kahden sukuhaaran välillä johtaen lopulta siihen, että talo akatemian suostumuksella jaettiin kahtia v. 1782, kummankin puoliskon maksaessa puolet verosta akatemialle. Uudistalon otti rakentaakseen vanhimman sukuhaaran jälkeläinen, hänkin Juho Juhonpoika, saaden nyt nimekseen Uusinoka. Noka nimi jäi unholaan. Tänäpäin ei ole ainoatakaan sen nimistä henkilöä Suomessa. Samoin on käynyt myös Vanhanoka-nimen.

Mieltäni on askarruttanut talon nimi Noka. Historiankirjoista olen saanut selville, että Uotsolan kylä on ollut olemassa jo ainakin 1200 -luvulla, jolloin on ollut luultavasti myös Nokan (Noan) talo. Väinö Voionmaa teoksessaan Hämäläinen eräkausi esittää mielenkiintoisen teorian, että arvokkaan turkiseläimen, jonka venäläisperäinen nimi on soopeli, vanha suomalainen nimi olisi ollut nois, nikiit tai jokin sentapainen nimi. Olettamuksensa tueksi Voionmaa luettelee joukon tähän viittaavia paikanimiä mm. Noka-alkuisia esim. Nokasaarenkorpi ym. Mouhijärven Nokaa hän ei mainitse, mutta kylläkin esim. Kiikoisten Nokarin. Myös Nokian arvelee Voionmaa olevan samaa juurta. Ovat nokia-laiset tämän hyväksyneet, koska heidän vaakunassaan on nokiin eli nokinädän kuva.

Tuskin tämä on sukututkimusta, mutta mikä estää minua kuvittelemaasta, että esi-isäni joskus ehkä jo 1100-luvulla, jolloin näitä otuksia vielä eleli Länsi-Suomenkin metsissä, on ollut nokiin pyytäjä, ehkä turkiskauppias ja siitä saanut nimensä.

Sukua kylä kysyy, ei kodin korkeutta.

Inkeri, Soikkola

Asko Katara

MAP-kirkon sijaistoimitukset

Muutama vuosi sitten luin Orpanasta erään kirjoituksen otsikon: "Mitä sen jälkeen, kun sukupuu on tehty?" Niin, mitä hyötyä tästä koko hommasta on? Kysymykseen vastaa yhdeltä puolelta MAP-kirkko, sillä eräs sen päätehtävistä on sijaistoimitusten avulla tehdä kuolleille mahdollisuus iankaikkiseen elämään, koska heillä ei vielä eläessään ollut näistä asioista tietoa. Kirkon temppeilyö käsittää tämän tehtävän.

Maailmassa on ollut useita ns. armotalouskausia ja niillä kullakin on ollut määrätynlaiset kehityspiirteensä. Nyt viimeisten päivien armotalous kautena on tarkoitus lunastaa kuolleet. Symboliikka näissä sijaistoimituksissa on sellaista, että sen ymmärtämiseen tarvitaan paljon tietoa, nöyryyttä ja varmuutta. Jotta nämä asiat varjeltuisivat rappeutumiselta, on niitä suojeltava olemalla niistä enempää puhumatta maailmassa.

Käyttöönvihkimisen jälkeen MAP-kirkon temppeleihin pääsevät siis vain ao. toimituksiin valmistautuneet henkilöt. Muuten siellä ei ole mitään salaisuuksia tai ihmeellisyyksiä, ellei sellaisiksi katsota kaunista, sopusointuista ja harmonista sisustusta sekä arkkitehtuuria tai merkkien ja toimitusten symboliikkaa.

Noin vuoden MAP-kirkon jäsenenä ollut on oikeutettu pääsemään temppeliin sijaiskasteille. Sen jälkeen pitää valmistautua omaa endowmenttia (engl. 'endowment' = lahjoitus, lahja; lahjarahasto, säätiö - toim.huom.) varten ennen kuin sen voi suorittaa kuolleen henkilön nimessä ja puolesta. Endowment-temppeliin pääsyyn vaaditaan seurakunnan sekä vaarnan johtajien hyväksynät. Tämän suostumuksen saaminen on kiinni paljolti itse kustakin henkilöstä ja lakien noudattamisesta. Temppeleissä vahvistetaan myös avioliitto, ei kuitenkaan "kunnes kuolema meidät

erottaa" vaan iankaikkisuudeksi. Sama suoritetaan sijaistoimintuksina esivanhemmille. Myös koko perhe lapsineen sijaistoimintuksena sinetöidään yhteen.

Lomakkeita, joilla voi ilmoittaa poismenneitä sukujaan tempelitoimituksia varten, on olemassa kolmenlaisia, nimittäin henkilölomake kastetta ja endowmenttia varten, avioliittolomake ja perheryhmälomake. Lomakkeiden täyttäminen kysyy asiantuntemusta, mutta niiden lähettäminen ei vaadi MAP-kirkon jäsenyyttä.

"Ennen kuin tulee Herran päivä, se suuri ja peljättävä. Ja hän on kääntävä jälleen isien sydämet lasten puoleen ja lasten sydämet heidän isiensä puoleen, etten Minä tulisi ja löisi maata, vihkisi sitä tuhon omaksi." Malak. 4:5-6.

HENKILÖLOMAKE

yhdistystä henkilöä koskevia tietoja varten

Lähtäjän nimi <i>Jukari Lehtonen</i>		Väestö- tai lähtökenttä <i>Tampere Finland</i>		Tarkastaja srk:ssa	
Osoite <i>Episkopijankatu 21 E. 112</i>		Tarkastaja srk:ssa		Tarkastaja srk:ssa	
<i>33720. Fin 72</i>		Terveystietojen perheen tai suvun jäsenet hakuvut itse suostuneet ja alle merkityt toimitukset			
<i>Finland</i>		☒ kaste		☐ endowment ☐ sinetöidettiin	
Numero 1					
3 Etunimet <i>Juho Alfred</i>		4 Sukunimet <i>Backman</i>		5 Sukupl. Avustin Ritu	
6 Syntymäpaikka (kuunta, laani, maa) <i>Purmo Vaasa, Finl</i>		7 Syntymäaika <i>11 May 1878</i>			
8 Ristimäpaikka (kuunta, laani, maa)		9 Ristimäaika (päivä, kuukausi, vuosi)			
10 Isän etunimet <i>Johan Martinpaika</i>		11 Isän sukunimet <i>Slip</i>		12 Kohd 3 main. henk. kuolin- tai hautauspäivä (päivä, kuukausi, vuosi) <i>9 May 1953</i>	
13 Äidin etunimet <i>Hanna Lovisa Abrahamin</i>		14 Äidin sukunimet <i>Gers</i>		15 Sukulasuussuhteet 3aan <i>9 dau</i>	
16 Isän asuinpaikka		17 Isän arvo tai ammatti		18 MAP-kastepäivä	
19 Tietolähde <i>Par. reg. Tampere srk</i>		IKP <i>26 Jul 1904</i> AKP <i>24 Apr 1914</i>			
Numero 2					
3 Etunimet <i>Fanny Maria</i>		4 Sukunimet <i>Wilenius</i>		5 Sukupl. Avustin Ritu	
6 Syntymäpaikka (kuunta, laani, maa) <i>Tampere, Häme, Finl</i>		7 Syntymäaika <i>24 Sep 1880</i>			
8 Ristimäpaikka (kuunta, laani, maa)		9 Ristimäaika (päivä, kuukausi, vuosi)			
10 Isän etunimet <i>Bernd</i>		11 Isän sukunimet <i>Wilenius</i>		12 Kohd 3 main. henk. kuolin- tai hautauspäivä (päivä, kuukausi, vuosi) <i>7 Nov 1929</i>	
13 Äidin etunimet <i>Maria Lovisa Davidintytär</i>		14 Äidin sukunimet <i>Justi</i>		15 Sukulasuussuhteet 3aan <i>9 dau</i>	
16 Isän asuinpaikka		17 Isän arvo tai ammatti		18 MAP-kastepäivä	
19 Tietolähde <i>Par. reg Tampere srk.</i>		IKP <i>31 Mar 1907</i> AKP <i>6 Feb 1915</i>			
Numero 3					
3 Etunimet		4 Sukunimet		5 Sukupl. Avustin Ritu	
6 Syntymäpaikka (kuunta, laani, maa)		7 Syntymäaika			
8 Ristimäpaikka (kuunta, laani, maa)		9 Ristimäaika (päivä, kuukausi, vuosi)			
10 Isän etunimet		11 Isän sukunimet		12 Kohd 3 main. henk. kuolin- tai hautauspäivä (päivä, kuukausi, vuosi)	
13 Äidin etunimet		14 Äidin sukunimet		15 Sukulasuussuhteet 3aan	
16 Isän asuinpaikka		17 Isän arvo tai ammatti		18 MAP-kastepäivä	
19 Tietolähde		IKP AKP			
Huomautuksia <i>Entry 1 field sknown as Juho Alfred Slip 1907</i>					

Kaarlo Haapanen

Kansantieteilijä C.A. Gottlundin ja
Poavo Räisäsen kirjeenvaihtoa

Suomalaisten vaiheita Ruotsissa 1800-luvulla pitkään, menestyksellä, mutta vähälle kiitoksella ja ulkoisessa mielessä huomiotta jäänyt tutkija C.A. Gottlund ansaitsisi tässä laajemmankin erittelyn (ehkä tulevana syksynä sopii yhden kokouksen ohjelmaksi aihe Gottlundista, Ruotsin suomalaismetsien kiertäjäs-tä). Mutta kerrotaan eräästä hänen saamastaan kirjeestä vuodelta 1822, hänen omista kommenteistaan siihen ja osoitettakoon tässä silloisen suomenkielen tila, taso ja muoto. C.A.G. eli ja vaikutti 1796-1875 eli aikoina jolloin Lönnrot keräsi ainekset Kalevalaansa. Moni muukin suoritti keräystyötä niinä aikoina. Kalevala jäi näkyvimmäksi kuten sen kerääjäkin. C.A.G. kuuluu huomiotta jääneisiin. Yritän kirjoittaa sanatarkasti sen aikaisella kielellä ensinnäkin kirjeen saajan merkinnät ja lähettäjän tekstin. Niin näämmepähän onko nykykieli poikkeavaa viime vuosisadalla kirjoitetusta. Ensin C.A. Gottlundin oma kommentti, sitten Poavo Räisäsen kirje:

"Kirjutettu 23. joulukuussa 1822

Räisäinen kuulustelloo missä löytyy vanhoja Runoja - Tahtoo vakuuttaa Norin (Norjan - kirj. huom.) herroja Suomenkielen kunnollisuudesta. - Hakkarainen tahtoo opetteleita Suomea. - Torppari vaimo Kersti Sikainen käypi toistakymmentä peninkuormoa paljasta rämäitä ja mehen rotkoja (rämeitä ja metsän rotkoja), lähätteleämään kiitoksia saatueesta Suomalaisesta Bibelistä"

"Herra Gottlundille Poavo Räisäinen

Minä unhoutin toisa pänä kirjuttoa Teille kaikkia. Niitä Runoija joita työ puhuitte tässä syxyllä, en Minä vielä oo yhtään Löytännä joka niitä taitaa. Vaan tiän Minä yhen akan, ja yhen kexi ikäisen Miehen, jotka niitä taitaa. Vaan minä ej oo joutanna vielä käymään heijan luona, ja ne mahtaa niitä vielä piteä niin pyhänä ja totena, tokko hyö heitä tahtoist ylösi lukea, Vaan oli Mies sanonnan Männä syxynä kuin se oil kuullu että työ

runoja olitte kyselly. Kuin ois Minut rookanna niin se ois suaanna oppia runoja. Eikös hän tok lukis heitä ylös mullekaan että minä saisin heitä ylös kirjuttaa. Kyllä minä siellä käyn kuin ma suaan joutoa.

Työ tieten kaikki sen hyvyen kuin työ taijatte mulle, Vaan vielä nytkin Minä pyyän yhtä kirjoa teiltä Maxun etest, Maxakon mitä tahansa kuin poara (bara=vaan) löytyis. Sen pitäs olla Jumalisen kirjan, yhen ratin Suomea, toisen ratin Ruohia vastatukxin kirjan lehellä (ilmeisesti Poavo tarkoitti sanakirjaa!) Minä näyttäisin sitä kirjoa Meijän Herroille ja muille, jotka pitävät Suomalaista oppia turhana.

Josof Hindrichson Hakkarainen Långflonäs, se pyys mun teitlä tin-koamaan saman Laista kirjoa Maxun etest. Hän tahtois opetteleita Suomenkielen. se ei tainna suomea puhua. Hän käyvi teällä syksyllä kuulestemassa asjoitaan, vaan silloin ej vielä ollu tullu vastausta kirjan päälle. Minä oon sen kirjuttanna hänelle sitten kuin minä se sain. Sitten en oo minä mitää miehestä kuullu.

Kirsti Mattsdotter-Sikainen Antin-aho (hänen kohdallaan on kirjassa pitkä, kiinnostava alaviite, johon oikeastaan voisi tulevan syksyn esitelmässä palata) ja sen täuen Biblian sai, sekiin käyv teällä syksyllä. Minä oon unhottanna hänen asjansa, jota hän pyys juuri itkusuulla tekemän, että teille kirjuuttaman kostjumalat (jumal-antakoon, palkitkoon) Bibliasta jonka hän sai. Hän sanoi puhutelleensa miehiä Talpuassa ja niitä jotka Piipellöitä oil suaanna niihen kanssa kitoksen lähetteä, vaan ne oil vastanna ej hyö tajia. Niin tästä tämä köyhä vaimo oil suruissaan ja käyv tämän pitkän tien. Tämä minusta käyv niinkuin ennen Vapahtajan aikaan, kymmenen puhastettiin, vaan ej ollu jos yx joka palais takaisin kiitosta antamaan. Niin ole siis kiitetty Moinin kerroin hänen etestä. (Vuotta myöhemmin Kirsti Mattsdotterin asuma talo paloi ja arvokas Raamattu myös - kuten alaviitta kertoo) Eilön sain tietä että Monkan Jan on kini otettu. Ja oil tunnustanna (alaviitassa on tarkka selvitys Jani-pojan häirikkömäisestä elämästä ja hän saa määreen 'kunnotoin' !) antanes Lahjoja Ryxin pappiloille: 3 lehmeä Prustille, 2 pojalle, siitä kuin nè sen tapetun poiijan hautais. Eiköön tuosta Lempoi peri pappiloita.

Poavo Räisäinen"

Sukua sisaren poika, tädin poika heimolainen.

Viirolahti

Jorma Räsänen

Hollikyyti ja kestikievari

"Yleisten maan- ja vesiteiden varrella pitää olla tarpeelliset kyyti- ja majatalot. Kuninkaan käskynhaltija määrätköön ja asettakoon ne kuhunkin kihlakuntaan. Jokaisessa kaupungissa pitää olla majatalo ja niin monta kyyditsijää kuin siellä tarvitaan." - Näin säädettiin jo v:n 1734 yleisessä laissa.

Vielä 1800-luvulla teitä oli vähän ja nekin huonokuntoisia. Tiet olivat ratsu- ja kärriteitä, autojahan ei ollut. Vesiteitä käytettiin paljon. Julkinen liikenne on aika vanhaa. Kruunun piti taata postin kulku, samoin auttaa matkustavaisia korvausta vastaan saamaan kyytiä ja majoitusta.

Velvollinen voimassa pitämään kyytilaitosta maalla oli kaikki manttaaliin pantu maa, joka ei perustuslain tai muitten esivallan sääntöjen nojalla ollut siitä vapautettu. Täten esim. aatelin säterit, karjatalot ja piiritälvät olivat erioikeuksiensa nojassa siitä vapaat, samoin postitalot. Niin myös piispanasunnot, pappilat, kappalaisten ja lukkarien virkatalot sekä muut puustellit.

Majatalossa tuli olla matkustavaisia varten vierastupa ynnä kamarit, talli ja vaunuvaja. Majatalossa tuli olla saatavissa kohtuullista maksua vastaan ruokavaroja, viinaa ja olutta kannuttain ja tuopittain, kynttilöitä, polttopuita ja hevosen ruokaa. Kaikkien näiden hinnan maaherra vahvisti, samoin matkustajan ja hevosen lepopaikan hinnan.

Majatalosääntö vuodelta 1734 tunsii myös liikenneturvallisuudesta huolehtimisen tarpeen: "Kun matkustavaiset tahi ajajat kaupungissa tai maalla tulevat toisiinsa vastaan, väistykööt he kumpikin vasemmalle, niin että esteettömästi pääsevät toistensa sivuitse. Jos tie on niin kapea, että toisen välttämättömästi täytyy syrjäytyä, niin väistyköön jalkamies ratsasmiehen edestä,

ratsasmies ajavan edestä, kärkyt vaunujen edestä, pienemmät vaunut isompain edestä, tyhjat ajoneuvot ja sellaiset, joissa on väkeä, sellaisien ajoneuvojen edestä, joissa on kuormaa ja pienempi kuorma isomman edestä. Kapean sillan päässä odotakkoon se, jota ensin on merkillä tai huudolla varotettu, kunnes toinen on päässyt yli. Joka kulkee tasaisella tiellä väistyköön sen edestä, joka alas mäkeä tulee ja jyrkässä mäessä pitää sen, joka ylöspäin kulkee joko viivähtää alla taikka syrjäytyä edestä. Jos jommankumman täytyy tien ahtauden vuoksi peräytyä takaisin niin peräytyköön se, jolla on lyhin matka taikka joka muuten voi sen helpommasti tehdä. Jos ei kummankaan sovi peräytyä niin pitää jommankumman purkaa kuormansa taikka ottaa ajoneuvonsa hajalleen ja toinen auttakoon häntä kuorman purkamisessa ja tekemisessä, ajoneuvon hajottamisessa ja kokoonpanemisessa."

Yhden hevosen rattaille tai rekeen sai panna kuormaa enintään 20 leiviskää, yhdellä hevosella sai ratsastaa enintään yksi mies. Yhden hevosen reessä tai rattailta sai ajaa enintään kaksi henkilöä ja kahden hevosen vaunuissa enintään kolme henkilöä.

Majatalo eli kestikievari ja hollikyyti olivat tarkoitettut matkan teon mahdollistamiseksi. Kihlakunta muodosti kyytilohkon ja maaherra määräsi ne tiet, joiden varrella kestikievaritaloja piti olla sekä maa- ja venekyytien lukumäärän, pidettävien hevosten määrän ja monta muuta tähän liittyvää asiaa.

Kestikievarin pito ja hollikyyti tarjottiin urakalla joko yksityiselle henkilölle tai yhtiölle. Tarjoaminen tapahtui huutokaupassa, josta oli kuulutettu kaikissa kyytilohkoon kuuluneissa kirkoissa. Huutokaupan toimitti nimismies. Kestikievaritalon ja kyydinpito tarjottiin urakalle viideksi vuodeksi kerrallaan. Huutokaupasta antoi kukin kunta lausuntonsa ja maaherra sitten hyväksyi urakat lopullisesti. Asiasta voitiin valittaa senaattiin.

Kestikievarin pito ja hollikyyti huutokaupattiin erikseen ja saattoivat olla samalla tai eri henkilöillä hoidettavana. Jos kävi niin, että urakkatarjousta ei lainkaan tehty tai hyväksytty

tuli kyyditysvolvollisten eli manttaaliinpannun maan omistajien keskenänsä sopia siitä, miten kyyditys heidän välillään oli jaettava. Sillä, jolle hollikyyti oli jaettu tuli olla vuodenajan mukaiset ajoneuvot ja kapineet. Hollihevosen, joka ajosta palasi, sai uudelleen ottaa kyytiin kahden ja kelirikon aikana kolmen tunnin kuluttua. Yhden vuorokauden aikana sai samaa hevosta käyttää hollikyytiin enintään kaksi kertaa.

Vanhan säännön mukaan piti tarpeelliset kyyti- ja majatalot sijoittaa enintään kahden penikulman päähän toisistaan. Sen tilan tahi laillisesti lohaistun osan siitä, jonka maalle kestikievaritalo oli asetettu, pitää jos kestikievaritaloksi tarpeelliset rakennukset on ilman korvausta annettu joko sitten kestikievarint toimi on tilanomistajalla itsellään taikka toiselle annettuna saaman nauttia vapautta majoituksesta ja kruununkyydistä niin myös ruotujaosta, jos tämä etu on ennestänsä keskikievaritalolla. Jota paitsi tilanomistaja myöskin jos kyydinpito on urakkamiehen hallussa saa urakkamiehen hevosten sonnat hyväksensä käyttää, josta on kyyditystä huutokaupassa tarjottaessa asianomaiselle tieto annettava.

Kyytimatkan ajonopeuskin oli tarkoin määrätty niin, että matkustaja ei voinut vaatia kulkea nopeammin kuin kilometri kuudessa minuutissa. Jos kyydissä oli kaksi aikaihmistä ynnä kyytimies nopeus oli enintään kilometri kahdeksassa minuutissa. Kestikievareista ja kyydin pitäjistä pidettiin luetteloa. Ne voidaan siis pitäjittäin tarkistaa. Otsikkona saattaa olla esim. näin:

"Taxeringslängd öfwer följande Giästgifware och krogar, som enligt riksens Höglåflige Ständers Bewillningh förordning af den 4. Junii 1752, samt Högwälborne Herr Landshöfdingens och Riddarens i Stad däraf den 9. nästledne Januarii utfärdade befallning blifwit till Häradsrättens bepröfwande och Högwälbemälte Herr Landshöfdingens fastställande inrättade i Carelens Nörre Fögderije för år 1753."

Majatalonpitäjistä saattaa saada tiedon myös oikeuden pöytäkirjoista. Vanhastaan oli näet määrätty, että kussakin kärjätilaisuudessa oikeuden oli tiedusteltava tarkoin, kuinka majatalonpitäjät olivat velvollisuutensa täyttäneet. Jos tällöin havaittiin tai ilmoitettiin moitteita ja valituksia

majatalonpitäjää vastaan hänet oli kutsuttava oikeuden eteen heti taikka seuraaviin käräjiin. Vanhempina aikoina kestkievevaritaloja kutsuttiin myös tavernoiksi ja jos majatalo oli täynnä eikä ollut mahdollisuutta sijoittaa matkustavaista sisään olivat läheiset talonpojat velvolliset auttamaan ja ottamaan matkustajan luokseen yöpymään. Samoin he olivat velvolliset avustamaan hollikyydin antamisessa.

Viimeksi voimassa ollut kyytilaki kumottiin 1955. Kyytilaitos oli viimeksi käytössä 1953 - 1955 Korppoon, Houtskarın, Kangaslammin ja Enontekiön kunnissa.

Matkas on monta mutkaa, mettäs monta puskaa.

Askola

Kaikki ne matkalla tarvitaan; mitä tieltä löydetään.

Karttula

Anna muata matkamiehen, anna vierahan levätä.

Siilinjärvi

Tampereen seudun sukututkimusseuran Vuosikirja V:2 toimikaudelta 1983-1984 on ilmestynyt. Myynti seuran kokouksissa tai postitse, jolloin tilaukset osoitetaan Milja Piepposelle, puhelin 931-32768.

Hinta 35 mk.

Yleinen etsimiskuulutus.

Alamainitut henkilöt ovat luopuneet kotiseuduiltaan ennenkuin heiltä tässä läänissä tuomittuut jakot on ehditty ulosottaa, nimittäin:

Krunkausi ja päivä.	§	Sakotetun nimi ja kotipaikka.	Rikos.	Saktojen määrä.	Sakot sovitetaan päivän määrällä.
Heinäk. 22		Kokkolan kaupungin Raastuvanoikeudessa: 1901 vuoden jälkim. puoliskolla. Karslain tekijä Karl Sanfrid Sumell, Kokkolan pitäjän Kallisen kylästä.	Juopumus.	25 —	5
Jouluf. 3	332	Pietarisaaren kaupungin Raastuvanoikeudessa: 1900 vuoden jälkim. puoliskolla. Itsellisenpoika Kustaa Juhonpoika Ahonen, Seinäjoen pitäjämästä.	Epäsävyisyys.	20 —	4
" "	"	Mäkitupalainen Matti Matinpoika Kanala, Kälviän pitäjämästä.	Samiointi.	20 —	4
Helmit. 11	29	1901 vuoden edell. puoliskolla Löyijä Antti Jeremias Tanelinpoika Salo, Kauhavan pitäjämästä ja kylämästä.	Ensikertainen viinansaa-laaminen.	75 —	15
" 25	46	Työmies Herman Aleksanterinpoika Hautala, Mikolainkaupungista.	Juopumus.	25 —	5
Lokat. 22	286	1901 vuoden jälkim. puoliskolla. Työmies Matti Fors, Tampereen kaupungista.	Juopumus. Rähinä ja epäsävyisyys.	15 — 50 —	13
Helmit. 4	17	1901 vuoden jälkim. puoliskolla. Itsellinen Antti Kustaa Matinpoika Koinula, Alajärven pitäjän Kurejoen kylämästä.	Eläinräkkäys.	100 —	20

Ja koska tuntematonta on, missä edellämäinittuut henkilöt nykyään oleskelemaat peräänkuulutaan he täten yleisesti, käskyllä asianomaisille kruunun- ja kaupunginpalvelijoille sanottuja henkilöitä tarkoin etsiskelemaän sekä, ellei laillista estettä väliin tule, heiltä tuomitut jakot tavattessa ulosottamaan ja ne taikka sovitustodistukset sitten tänne lähettämään.

Suomenmaan muiden läänien Herrat Kuvernöörit antakoot suosiollisesti tämän kansa menetellä yhtäläisesti. Waasan lääninkonttorissa, 31 p:nä Joulukuuta 1901.

F. G. Björnberg.

Karl Eskelin.